

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om rehabilitering av och frontpenning till utländska frivilliga frontmän

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag, enligt vilken utlänningar som frivilligt deltagit i Finlands krig 1939—1945 och som tilldelats frontmannatecken för utlänningar på ansökan skall kunna beviljas en två veckors rehabiliteringsperiod på en rehabiliteringsansalt i Finland och en frontpenning om 1 000 mk som betalas i ett för allt, eller alternativt frontpenning till dubbelt belopp om möjligheten till rehabilitering inte utnyttjas.

Propositionen ansluter sig till statsrådets principbeslut av den 27 april 1992 om förbättrande av veteranernas ställning samt till budgetpropositionen för 1993 och avses bli behandlad i samband med den.

Uppgifterna enligt lagen skall skötas av olycksfallsverket, som lyder under social- och hälsovårdsministeriet. Lagen avses träda i kraft den 1 januari 1993 och gälla till den 31 december 1996.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläget

Antalet finländska frontveteraner som deltog i kriget 1939—1945 uppgår till ca 260 000. Som ersättning i pengar för fronttjänstgöringen kan de beviljas frontmannapension, fronttillägg och extra fronttillägg. Från ingången av april 1989 har också den som bor i utlandet och innehar frontmanna-, fronttjänst- eller fronttecken kunnat beviljas fronttillägg. Sedan 1977 har finländska frontveteraner rehabiliterats med det anslag som i statsbudgeten reserveras för rehabilitering av frontveteraner. En lag om rehabilitering av frontveteraner trädde i kraft vid ingången av 1983 och reviderades vid ingången av 1989. Frontveteraner som bor utomlands har också beviljats rehabilitering för frontveteraner. Med det anslag om 154 milj. mk som har reserverats för ändamålet 1992 rehabiliteras ca 22 500 veteraner.

I Finlands krig 1939—1945 deltog inalles ca 16 500 utländska frivilliga män i olika trupperband. Vid våra fronter tjänstgjorde dessutom ett mindre antal utländska män och

kvinnor i andra uppgifter än direkta stridsuppgifter, i synnerhet som läkare och sjuksköterskor samt i sjuktransportuppgifter.

De utländska frivilliga kom från flera olika länder. Svenska Frivilligkåren, som utgjordes av svenskar och där totalt närmare 8 300 män tjänstgjorde, utgjorde den största gruppen frivilliga i vinterkriget. Vid andra trupperband tjänstgjorde ca 570 svenska män. Från andra länder deltog drygt 900 frivilliga män (närmast norrmän och amerikafinländare) i striderna under vinterkriget.

I fortsättningskriget deltog närmare 1 700 frivilliga svenska män som stöd för försvarsmakten i vårt land. Hangöbataljonen, som svenskarna bildade i augusti 1941, upplöstes i december samma år sedan de sovjetiska trupperna lämnat Hangö. Av bataljonen blev dock en del, motsvarande ungefär ett kompani, kvar som stöd för våra trupper i de andra striderna under fortsättningskriget.

De frivilliga estländarna, som inte hann delta i de egentliga striderna under vinterkriget, utgjorde den mest betydande gruppen frivilliga

under fortsättningskriget. Inalles tjänstgjorde närmare 3 300 estniska män i infanteriregemente 200 och i andra truppförband. Avdelta bataljonen 6 bestod av frivilliga från Ingermanland och brödrabataljon 3 av frivilliga från östra Karelen.

I striderna stupade och försvann totalt närmare 550 och sårades drygt 1 100 utländska frivilliga män.

Av dem som frivilligt deltog i de egentliga striderna i Finlands krig är för närvarande uppskattningsvis 5 500 man i livet. Av dem är ca 4 000 svenskar, nära 700 estländare och uppskattningsvis 800 från andra länder.

De utländska frivilliga som sårades eller insjuknade i Finlands krig 1939—1945 har rätt till ersättningar och förmåner enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst samt även till rehabilitering. Enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst har änkan och andra anhöriga till en person som avlidit på grund av kriget eller sårats i dem likaså möjlighet att få begravningshjälp och försörjningspension. Utländska frivilliga har inte varit berättigade till andra sådana förmåner som tillkommer finländska veteraner. Estländare har i någon mån med privata donationsmedel anlitat anstaltsrehabilitering i Finland.

För närvarande får ca 75 utlänningar ersättning enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst. Av dem har ca 30 i Finland fått rehabilitering enligt den nämnda lagen.

2. Propositionens beredning

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet och olycksfallsverket. Arbetet har utförts på basis av en promemoria som i år färdigställts vid social- och hälsovårdsministeriet och som gäller tecken som tilldelas samt förmåner som beviljas utländska frivilliga som deltagit i Finlands krig 1939 - 1945. Promemorian har varit på remiss hos försvarsministeriet, finansministeriet, olycksfallsverket, folkpensionsanstalten, Suomen Sotaveteraaniliitto — Finlands Krigsveteranförbund ry, Rintamamiesveteraanien Liitto - Frontmannaveteranernas Förbund ry, Rintamaisten Liitto ry, Sotainvalidien Veljesliitto — Krigsinvalidernas Brödraförbund ry och delegationen för frontveteranfrågor.

3. Propositionens verkningar i fråga om ekonomi och organisation

Ca 2 000 utländska frivilliga kommer att få lagenlig frontpenning och rehabilitering 1993—1996 och uppskattningsvis 1 000 personer kommer att nöja sig med enbart frontpenning till dubbelt belopp. Årligen kommer i medeltal 500 personer att få rehabilitering och en frontpenning om 1 000 mk samt i medeltal ca 250 personer enbart frontpenning.

Rehabiliteringen koncentreras till sådana anstalter som kan anses ha goda förutsättningar att ge utländska veteraner rehabilitering och som kan erbjuda rehabiliteringsperioden till ett konkurrenskraftigt pris. En annan förutsättning är att rehabiliteringsklientens resa i Finland till rehabiliteringsanstalten inte blir oskäligt lång, vilket också skulle innebära inbesparade resekostnader.

Uträknad enligt det gällande genomsnittliga priset för en rehabiliteringsdag skulle en rehabiliteringsperiod på 14 dagar kosta ca 7 300 mk, inklusive resekostnader uppskattningsvis 8 000 mk. Eftersom rehabiliteringsperioden till sitt innehåll skall påminna om rekreation och inte innehålla så mycket individuell rehabiliteringsvård som rehabiliteringen av finländska frontveteraner, kan priset för en rehabiliteringsperiod, beroende på rehabiliteringsprogrammet, t.o.m. vara något förmånligare än vad det är uträknat enligt gällande priser.

Kostnaderna för frontpenningen enligt gällande pris uppgår till ca 1 milj. mk och för rehabiliteringen till ca 4 milj. mk per år, dvs. sammanlagt till ca 5 milj. mk. De totala kostnaderna 1993—1996 uppgår till ca 20 milj. mk.

Vid olycksfallsverket kommer skötseln av uppgifterna att kräva 1—2 personers arbetsinsats.

4. Detaljmotivering

Enligt förordningen om frontmannatecken för utlänningar (418/92), som gavs den 8 april 1992 och trädde i kraft den 1 juli 1992, tilldelas utländska frivilliga som i trupper inom Finlands försvarsmakt har deltagit i de egentliga krigshandlingarna på det sätt som förutsätts i 1 § förordningen om frontmannatecken (772/69) frontmannatecken för utlänningar. Detta beviljas av krigsarkivet, som i denna

uppgift bistås av två tjänstemän från olycksfallsverket. Frontmannatecknet för utlänningar skall sökas inom en viss tid, som går ut den 31 december 1994. Om de förmåner som hänför sig till frontmannatecknet för utlänningar skall stadgas genom lag så, att förmåner kan beviljas från ingången av 1993. Frontmannatecken för utlänningar och de förmåner som senare kommer att hänföra sig till tecknet kommer uppskattningsvis att sökas av ca 3 000 utlänningar, av vilka ca 1 500 från Sverige, 700 från Estland och 800 från andra länder.

4.1. Motivering till lagförslaget

Enligt lagförslaget (1 §) skall den som har tilldelats frontmannatecken för utlänningar på ansökan kunna få rehabilitering och frontpenning. Utlänningar som har rätt till rehabilitering enligt någon annan lag, t.ex. lagen om skada, ådragen i militärtjänst, skall inte kunna få rehabilitering enligt den nu föreslagna lagen (1 § 2 mom.). Däremot skall de ha rätt till frontpenning.

Rehabilitering ges en gång så, att rehabiliteringsperioden omfattar 2 veckor. Rehabiliteringen ges vid en rehabiliteringsanstalt i Finland (2 § 1 mom.). Rehabiliteringsperioden skall delvis vara uppbyggd som en rekreationsemester och utöver rehabilitering också omfatta fritidsverksamhet, t.ex. utflykter i den närmaste omgivningen. Av den som kommer för att få rehabilitering skall sålunda i allmänhet inte krävas någon remiss av läkare i hemlandet, men för att rehabiliteringen skall lyckas förutsätts det dock att personen i fråga har tillräcklig rörelse- och funktionsförmåga. Den som är i mycket dåligt skick och vars funktionsförmåga inte på det sätt som förutsätts i 2 § lagen om rehabilitering av frontveteraner (1184/88) skulle främjas eller upprätthållas genom rehabiliteringen eller som annars inte skulle ha någon nytta av den kan inte tas in för att få rehabilitering.

Kostnaderna för resor i Finland till följd av rehabiliteringen skall ersättas (2 § 2 mom.). De nödvändiga resekostnader till följd av rehabiliteringen som har uppkommit redan i hemlandet skall likaså ersättas när det gäller personer som kommer från ett nordiskt land, från Estland eller från Ryssland. Det faktum att många av dem som kommer från Estland eller Ryssland annars inte skulle ha råd med resan

talas för att i synnerhet deras resekostnader skall ersättas. Av kostnadsskäl ersätts inte resekostnaderna ända från hemlandet för dem som kommer från något annat land. Eventuella pass- och visumkostnader ersätts inte som resekostnader, inte heller ledsagarkostnader, och för resdagarna betalas inte heller någon dagpenning.

Till den som kommit för att få rehabilitering betalas en frontpenning om 1 000 mk i ett för allt (3 § 1 mom.). Till den som inte vill eller kan komma för att få rehabilitering betalas frontpenning till dubbelt belopp, dvs. 2 000 mk (3 § 2 mom.). Den som erhåller förhöjd frontpenning har inte heller senare rätt till rehabilitering, om han inte blir finsk medborgare.

Frontpenningen skall i allmänhet betalas till rehabiliteringsklienten i samband med rehabiliteringsperioden på rehabiliteringsanstalten (3 § 3 mom.). Detta är motiverat, eftersom i synnerhet estländarna och de som kommer från andra områden inom det forna Sovjetunionen torde ha knappt om disponibla medel. Till utländska frivilliga som inte vill ha rehabilitering sänds frontpenningen i allmänhet till hemadressen. I undantagsfall kan frontpenningen också sändas någon annanstans än till hemadressen eller rehabiliteringsanstalten. Den som får ersättning enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst kan sålunda t.ex. få frontpenningen inbetald på sitt livräntekonto.

Enligt 55 § 6 punkten lagen om skatt på inkomst och förmögenhet (1240/88) är frontmannapensioner, fronttillägg, extra fronttillägg och extra krigspensioner inte skattepliktig inkomst. Med beaktande av den föreslagna frontpenningens storlek och engångsnatur är det på motsvarande sätt motiverat att rehabiliteringen och frontpenningen inte heller skall vara skattepliktig inkomst (4 §).

Kostnaderna för rehabilitering och frontpenning skall ersättas inom ramen för ett anslag som i den årliga statsbudgeten reserveras för detta ändamål (5 §).

Uppgifterna enligt denna lag sköts av olycksfallsverket, som också meddelar dem som har tilldelats frontmannatecken för utlänningar närmare anvisningar och föreskrifter om ansökningsförfarandet och beviljandet av förmåner (6 §).

I olycksfallsverkets beslut kan ändring inte sökas genom besvär (7 §). Den som har fått

avslag på sin ansökan om rehabilitering kan däremot lämna in en ny ansökan. I praktiken skulle de som tilldelats frontmannatecken för utlänningar nästan alltid ha möjlighet att få rehabilitering. Det enda som eventuellt kan utgöra ett hinder är för dålig kondition för att rehabilitering skall kunna ges eller att det anslag som har reserverats för ändamålet tar slut.

4.2. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1993 och gälla till utgången av 1996. Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om rehabilitering av och frontpenning till utländska frivilliga frontmän

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

En utländsk frontman som frivilligt deltagit i Finlands krig kan på ansökan få rehabilitering och frontpenning i enlighet med denna lag.

Den som har rätt till rehabilitering enligt någon annan lag har dock inte rätt till rehabilitering enligt denna lag.

Med utländsk frontman avses den som har tilldelats frontmannatecken för utlänningar enligt förordningen om frontmannatecken för utlänningar (418/92).

2 §

Rehabilitering ges en gång och rehabiliteringsperioden omfattar två veckor. Rehabiliteringen ges i form av vård vid en sådan anstalt som avses i 4 § lagen om rehabilitering av frontveteraner (1184/88).

De nödvändiga resekostnaderna för resor inom Finland till följd av rehabiliteringen ersätts. Den som kommer från ett nordiskt land, från Ryssland eller från Estland kan dock få ersättning för de nödvändiga resekostnader till följd av rehabiliteringen som har uppkommit redan i hemlandet.

3 §

Till den som kommit för att få rehabilitering betalas frontpenning i ett för allt (1 000 mark).

Om den som har tilldelats frontmannatecken för utlänningar inte deltar i rehabilitering enligt 2 §, betalas till honom frontpenning till dubbelt belopp.

Frontpenningen betalas i regel till rehabiliteringsklienten under hans vistelse på rehabiliteringsanstalten eller sänds, i de fall som avses i 2 mom., till hemadressen.

4 §

Förmånerna enligt denna lag är inte skattepliktig inkomst.

5 §

Utgifterna för rehabilitering, frontpenning och resekostnader ersätts inom ramen för ett anslag som i statsbudgeten reserveras för ändamålet.

6 §

Uppgifterna enligt denna lag sköts av olycksfallsverket med iakttagande i tillämpliga delar av lagen om rehabilitering av frontveteraner.

Olycksfallsverket meddelar vid behov närmare anvisningar och föreskrifter om tillämpningen och verkställigheten av denna lag.

7 §

I de beslut av olycksfallsverket som avses i denna lag får ändring inte sökas genom besvär.

8 §

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993 och gäller till den 31 december 1996.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Helsingfors den 4 september 1992

Republikens President
MAUNO KOIVISTO

Social- och hälsovårdsminister *Jorma Huuhtanen*

